

Zafer Kurtaslan

Necmettin Erbakan University, zkurtaslan@yahoo.com, Konya-Turkey

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.4.D0215
ORCID ID	0000-0003-1270-8690
CORRESPONDING AUTHOR	Zafer Kurtaslan

TÜRKİYE'DE YAYLI ÇALGILARDA YAY TEKNİKLERİ ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

ÖZ

Bu çalışma Türk çalgı eğitimi yaşantısında lisansüstü düzeyde yapılan yaylı çalgılarda yay kullanımını konu almış lisansüstü tezleri çeşitli başlıklara göre analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında tam metnine ulaşılan 11 tez üzerinde betimsel analiz yapılarak, genel bir yordama yapılmıştır. Yaylı çalgılarda yay tekniklerine ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik yapılan bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Çalışmanın verileri doküman inceleme yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlarda, yay teknikleri üzerine yapılan lisans üstü tezlerin çoğunun güzel sanatlar lisesi ve müzik eğitimi ana bilim dalında yürütülen keman programına yönelik olduğu; bununla birlikte konu ile ilgi konservatuvarlarda yapılan az sayıda lisans üstü tezin de performansa yönelik olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaylı Çalgılar, Yay Teknikleri, Nitel Araştırma, Lisansüstü Tezler, Müzik Eğitimi

IN TURKEY INVESTIGATING POST-GRADUATE DISSERTATION STUDIES ON BOW TECHNIQS IN STRING INSTRUMENTS

ABSTRACT

This study aims at analyzing the graduate dissertations which are about use of string instruments in Turkish instrument education life. In the scope of the research a descriptive analysis was performed on 11 theses which were obtained. This study is a qualitative study for the examination of graduate dissertations on bow techniques in string instruments. The data of the study were obtained by document analysis. The results of the study show that most of the graduate dissertations on bow techniques are related to the violin program in fine arts high schools and music education departments; however, it has been determined that a small number of graduate dissertations carried out at the conservatories are related to performance.

Keywords: String Instruments, Bow Techniques, Post-Graduate Dissertations, Music Education, Qualitative Research

How to Cite:

Kurtaslan, Z., (2018). Türkiye'de Yaylı Çalgılarda Yay Teknikleri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi, **Fine Arts (NWSAFA)**, 13(4):57-70, DOI: 10.12739/NWSA.2018.13.4.D0215.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Müzik eğitiminde yapılan lisansüstü çalışmalara bakıldığında öne çıkan araştırma sorunlarını konu aldıkları düşünülürse, bu araştırmalardan değerli bulguların öne çıkacağı söylenebilir. Alana dönük çalışmalara bakıldığında müzik eğitimi konusunda lisansüstü tezlerin ele alındığı çeşitli çalışmalar göze çarpmaktadır. Örneğin Kılıç Tapu (2017) araştırmasında 2010-2017 yılları arasında yapılan müzik öğretmenliği programı lisans süreciyle ilgili olarak hazırlanmış olan lisansüstü tez çalışmalarının incelemiştir. Araştırmada ilgi alan kapsamında giren bir diğer çalışma da Demirbatır'ın (2001) bibliyografik çalışması olarak sunulabilir. Okul öncesi dönemde müzik eğitimine yönelik tezlerin incelenmesine yönelik araştırmalar yapılmıştır (Oğuz ve Kaya, 2017; Gün, Konak ve Duru, 2016). Ece ve Çeşit (2011)'in Türkiye'de lisansüstü düzeyde yapılan disiplinler arası müzik araştırmaları ve sonuçları adlı araştırmada, tezler alanlarına göre altı gruba ayrılarak incelenmiştir. Müzik eğitiminin önemli bir boyutu olarak çalgı eğitimi boyutunda ise çeşitli çalgılara dönük birçok araştırma da göze çarpmaktadır. Pişano üzerine yapılmış lisansüstü tezler de Toptaş (2013) ile Ömür ve Gültek (2011) tarafından incelenmiştir. Gençel Ataman (2009) ve Yapalı (2015) yaptıkları çalışmalarda flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü çalışmaları konu edinmiştir. Lisansüstü araştırmalarda yapılan gitar konulu tezleri de Öztutgan çeşitli kategorilere göre incelemiştir (Öztutgan, 2016). Ses eğitimi konusunda 2000-2016 yılları arasında yapılan lisansüstü çalışmaları Nart değerlendirmiştir (Nart, 2017). Yaylı çalgılar ailesi kendine özgü çok uzun bir gelişim süreci geçirmiş ve özellikle müzikal stillerin uygulanmasına dönük beklentilerden dolayı, çeşitli özelliklerle donanmıştır. Günümüzde tüm yaylı çalgılar ailesi hem solo hem de oda müziği elemanı olarak güçlü kimlik geliştirmiş çalgılar olarak tanıtılabilir. Yaylı çalgılarda yay genellikle uzun cümleler kurmaya, artikülasyon uygulamalarını etkili yapmaya ve ton üretmeye dönük bir unsur olarak değerlendirilebilir. Yay kullanımına dönük çalışmalara bakıldığında ise yay tekniklerinin zamanla tekrar tekrar sınıflandırıldığı görülebilir (Çuhadar, 2009). Müzik stillerinin zamanla değişmesiyle ilişik olan sınıflandırılmanın yinelenmesi durumu, yay tekniklerinin müziğin değişimiyle yeniden ele alınabilir, esnek bir konu olduğu anlamına gelebilir. Yayın hangi etkiyi nasıl üretmesi gerektiği ise yaylı çalgı eğitiminin önemli boyutlarından birini oluşturur.

İlgili literatüre bakıldığında değişik yay tekniklerinin kullanımına dönük veya bu konudaki görüşlere ilişkin betimsel çalışmalar (Dalkıran, 2006; Öztürk ve Özay, 2008; Öztöpalan ve İşgörür, 2010; Afacan ve Çilden, 2017) olduğu gibi belli yay tekniklerinin geliştirilmesine yönelik önerilerin yapıldığı da görülebilir (Akpınar, 2014; Sever, 2017). Yaylı çalgılar alanındaki araştırmaları incelediğimizde Arıca (2017), 2008-2014 yılları arasında Türkiye'de keman pedagojisi alanında hazırlanan lisansüstü tezleri, keman eğitim sistemi ve sorunları bağlamında incelemiştir. Akın (2016), Türkiye'de keman eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezleri konu ve türleri yönünden incelemiştir. Orhan ve Tunca (2014), nın yapmış olduğu araştırmada; Türkiye'de oda müziği alanında yapılmış yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik tezleri incelenmiş ve genel olarak tezler; yıllarına, konularına, bağlı oldukları üniversite ve enstitülere göre gruplandırılarak ele alınmıştır. Viyola konulu lisansüstü tezleri ele aldığı çalışmasında, farklı başlıklar altında ilgili çalışmaları incelemiştir (Çeşit, 2015; Varış, 2012). Tebiş ve Okay da keman ve viyola konusu tüm lisansüstü tezleri 12 başlık altında değerlendirmişlerdir (Tebiş ve Okay, 2013).

Araştırma konusu ile ilişkili olarak yaylı çalgılar alanında metot inceleme konusunda Ece, Dönmez ve Kınıklı (2013), başlangıç viyola metot kitaplarını, Karalar (2005), Altinel (2006), Kararoğlu (2009) keman metotlarını, Asiltürk (2009) bağlama metotlarını, Sakar (1997) viyolonsel metotlarını ve Yastıman (1997) piyano metotlarını içerik olarak inceleyen çalışmalar yapmışlardır. Yukarıda görülen bilgilerin ışığında Türk müzik eğitimi kapsamında çeşitli alanlara dönük olarak yapılan lisansüstü tezlerin genelde temel değerlendirmeler içerdiği söylenebilir. Ancak bu incelemelerin temel değerlendirmelerden özel ilgi alanlarına doğru yönlenebileceği düşünülebilir. Böylelikle belli bir tekniğe veya belli bir öğretim yöntemine ilişkin değerlendirmelerin, müzik eğitimi kapsamında daha işlevsel tartışma olanakları yaratabileceği varsayılabilir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırma, yukarıda belirtilen kapsamda yaylı çalgılardaki yay tekniklerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin irdelenmesi amacıyla yapılmıştır. Yaylı çalgıların tarihsel gelişim sürecinde hem yayın fiziksel olarak değişimi hem de yay tekniklerinin müzik dönemlerindeki sitillere göre gelişmesi, araştırmacıların yaylı çalgılarda yay tekniklerine yönelik çalışmalara ilgi duymasına neden olmuştur. Türkiye'deki akademik çalışmalarda da bu durumu görmek mümkündür. Bu çalışmada, Türkiye'de yay teknikleri üzerine yapılmış lisans üstü tezlerin yıllarına, enstitülerine, bölümlerine, amacına, yöntemine ve sonuçlarına göre sistemli bir biçimde incelenerek özetlenmesinden dolayı, bundan sonra yaylı çalgılarda yay teknikleri üzerine yapılacak yeni tezlere fikir vermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Yapılan çalışma, nitel araştırmadır. "Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2013:45). Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman inceleme kullanılmıştır. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2013:217). Araştırmada doküman inceleme yoluyla yaylı çalgılardaki yay teknikleri üzerine yapılan tezler Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tez tarama kataloğundan ulaşılabilen 12 tez oluşturmaktadır. Tespit edilen 12 tezden Zehra Sak Brody (2000)'ye ait Temel Yay Tekniklerinin 'sanatta yeterlik eseri çalışması' kapsamındaki keman eserleri üzerinde çözümlenmesi başlıklı sanatta yeterlik tezi YÖK tez tarama veri tabanı üzerinden yayımlanma izni bulunmadığı ve araştırmacıya ulaşamadığı için incelenememiştir. Bu nedenle çalışmada 11 teze ulaşılmış ve tezlerin incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. En alt düzeye ve en basit analiz şeklidir. Verilerin olduğu gibi gösterildiği, betimlendiği, resmedildiği, anlatıldığı bir irdeledir. Yani ayrıntılı ve kuramcaya dayalı bir araştırma söz konusu değildir (Sönmez ve Alacapınar, 2014:244).

4. BULGULAR (FINDINGS AND COMMENTS)

Bu bölümde yaylı çalgılarda yay tekniklerine ilişkin yapılan lisansüstü tezlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Lisansüstü

tezler demografik özellikleri, yapılma amacı, yöntemi ve sonuçlarına göre incelenerek sunulmuştur.

4.1. Demografik Bulgular (Demographic Findings)

Aşağıdaki Tablo 1’de görüldüğü gibi lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğu Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’nda, Sosyal Bilimler Enstitüleri’nde ve yüksek lisans tezi olarak yapılmış olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Türkiye’de yaylı çalgılarda yay teknikleri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin demografik özellikleri
(Table 1. In Turkey demographic characteristics of post-graduate dissertations on bow techniques in string instruments)

Tez adı	Enstitü	Bilim Dalı /Anabilim Dalı	Program	Yıl
Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Hazırlık Sınıfı Keman Eğitiminde Uygulanan Temel Yay Teknikleri	Fen Bilimleri	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	1998
Temel Yay Tekniklerinin "sanatta yeterlik eseri çalışması" kapsamındaki keman eserleri üzerinde çözümlenmesi	Sosyal Bilimler	Yaylı Sazlar	Sanatta Yeterlik	2000
Çağdaş Türk Bestecilerinin Keman Konçertolarındaki Yay Teknikleri Üzerine Bir Araştırma	Sosyal Bilimler	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	2001
Keman Eğitiminde Yay Teknikleri ve Bu Tekniklerin Keman Öğrencilerine Aktarımı	Sosyal Bilimler	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	2001
Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Viyolonsel ve Keman Eğitiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Yöntemsel Analizi	Sosyal Bilimler	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	2002
Kemanda Yay Teknikleri	Sosyal Bilimler	Yaylı Sazlar	Yüksek Lisans	2002
Keman Eğitiminde Kullanılan Barok Dönem Eserlerinin Yay Teknikleri Bakımından Analizleri	Eğitim Bilimleri	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	2007
Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Okutulmakta Olan Keman Eğitimi Ders Kitaplarında Yer Alan Yay Tekniklerinin Öğrenciler Tarafından Kullanılabilirlik Durumunun İncelenmesi	Eğitim Bilimleri	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	2009
Kemanda Sağ El Yay Tekniklerinin Kuramsal Analizi	Sosyal Bilimler	Müzik	Yüksek Lisans	2011
Viyolonselde Yay Tutuş Tekniği ve Temel Yay Teknikleri: legato, detashe, staccato ve spiccato'nun İncelenmesi	Sosyal Bilimler	Yaylı Çalgılar	Sanatta Yeterlik	2011
Keman Eğitimi Halk Ezgilerinde Yay Tekniklerinin Kullanımı (DHUOK Güzel Sanatlar Enstitüsü Örneği)	Eğitim Bilimleri	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	2017
Viyolonsel Eğitiminde En Sık Kullanılan Yay Teknikleri, Bu Tekniklerin Öğretilmesinde Kullanılan Metotlar ve Öğretim Yöntemlerinin Uzman Görüşleri Doğrultusunda Belirlenmesi	Eğitim Bilimleri	Müzik Eğitimi	Yüksek Lisans	2017

4.2. Yaylı Çalgılarda Yay Teknikleri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Amacı, Yöntemi ve Sonuçlarına Yönelik Bulgular (Findings for Purpose, Method and Results of Post-graduate Dissertations on Bow Techniques in String Instruments)

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 2000 yılında sosyal bilimler enstitüsünde sanatta yeterlik tezi olarak yapılmış olan Temel Yay Tekniklerinin “sanatta yeterlik eseri çalışması” kapsamındaki keman eserleri üzerinde çözümlenmesi başlıklı tezin YÖK tez tarama kataloğunda veri tabanı üzerinden yayınlanma izni olmamasından dolayı teze erişilememiştir. Bu nedenle bulgular içerisinde belirtilen tez yer almamıştır.

4.2.1. Özgür Eğilmez (1998)’e Ait “Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Hazırlık Sınıfı Keman Eğitiminde Uygulanan Temel Yay Teknikleri” Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation, Basic String Techniques Applied in the Teaching on Violin at the Foundation Year of Anatolian High School of Fine Arts by Ozgur Egilmez)

Eğilmez (1998) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, Türkiye’deki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan keman öğretmenleri ile çalışmış, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan temel yay tekniklerinin uygulamalarına ilişkin öğretmen yaklaşımlarını saptamayı ve bir değerlendirme yapmayı amaçlamıştır. Uygulanan ankette keman öğretmenlerinin keman dersinde kullandıkları metotlar, başlangıç çalışmaları için uyguladıkları teknik çalışmalar ve yöntemler hakkındaki görüşleri alınmıştır. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin çoğu lisans mezunlarıdır, genel olarak 0-5 yıl meslekte hizmet süresine sahip olduğu ve kemanın hepsinde ana çalgı olduğu saptanmıştır. Fakat çoğunun keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders almadıkları gözlenmiştir. Öğretmenler, büyük bir çoğunluk olarak çalgı eğitimi için gerekli olan fiziksel ortam ve sürenin yetersizliğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %50’si Crickbom, A. Seybold metotlarının, %43.7’si Çevreden Evrene, %62.5’i Ömer Can I ve başka seçeneğinde ise Hohmann I, Suzuki, Sevcik, Hans Sitt I, Kuchler, Ataşikiyev gibi diğer metotları kullandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çoğu La telini başlangıç teli olarak ve izlenen tel sırasını ise **la, re, mi, sol** olarak uygulattıklarını belirtmişlerdir. Kemanda ilk yay çalışmalarında %100’lük bir oranla durdurup denetleyerek uygulattıklarını ve kemanda ilk yay çalışmalarını büyük bir oranda yayın ortasında uygulattıklarını belirtmişlerdir. Yayın tümünü tele sürterken tüm tellerde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edebilmek için gerekli olan basınç ayarına ilişkin öğretmen görüşlerinde büyük çoğunluk, dipten uca doğru gidildikçe yayın basıncının yeterince arttırılması gerektiğine dair cevaplar vermiştir ve bu cevaplar keman eğitimine ilişkin yapılan çalışmalarla da tutarlıdır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu tel değiştirme çalışmalarında ve bağlı çalmada tel değiştirme çalışmalarında boş telleri kullanmıştır ve öğrencinin bu şekilde çalışması, dikkatini yay eli üzerinde toplaması ve tel değiştirmeyi daha çabuk ve kolay bir şekilde kavrayabilmesi bakımından önemli görülmüştür. Öğretmenler legato, detache gibi yay tekniklerini öğretirken tamamına yakını bu teknikleri tanımlayıp, çalıp ve uygulatarak yaptıklarını belirtmişlerdir.

4.2.2. Zafer Kurtaslan (2001)'a Ait "Çağdaş Türk Bestecilerinin Keman Konçertolarındaki Yay Teknikleri Üzerine Bir Araştırma" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation A Research on Bow Techniques in Violin Concertos of Contemporary Turkish Composers by Zafer Kurtaslan)

Kurtaslan (2001)'in hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, Türk keman okulunun oluşumunda büyük rolleri olan Türk beşleri ve onların izinde devam eden Türk bestecilerinin keman için yazmış oldukları keman konçertolarındaki yay tekniklerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada yöntem kısmına yer verilmemiştir. Araştırmanın giriş bölümünde Türkiye'de kemanın tarihsel süreç içerisinde Türk müziği ve Batı müziğinde kullanımı ve keman eğitiminin okullaşma sürecine değinilmiştir. İncelenen konçertolarda en çok kullanılan yay tekniklerinin detache ve legato yay teknikleri olduğu bununla birlikte Ulvi Cemal Erkin ve Adnan Saygun'un keman konçertolarında ileri düzey keman tekniklerinin olduğu araştırma sonuçlarında vurgulanmıştır. Ulvi Cemal Erkin'in, A.A. Saygun'un, Ekrem Zeki Ün'ün, Emre Aracı'nın ve Necdet Levent'in keman konçertoları incelenmiş ve kullanılan yay teknikleri açıklanarak pasajlara yönelik etütler önerilmiştir. Ayrıca araştırmada incelenen konçertolardan Emre Aracı ve Necdet Levent'in keman konçertolarının eğitim amaçlı kullanılabileceği önerilmiştir.

4.2.3. Esra Öğüt (2001)'e Ait "Keman Eğitiminde Yay Teknikleri ve Bu Tekniklerin Keman Öğrencilerine Aktarımı" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation The String Techniques in Violin Training and Teaching of These Techniques to The Violin Students by Esra Öğüt)

Öğüt (2001) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, keman yay tekniklerinin kavratılmasında izlenilecek yolu, teknikler verilirken yaptırılacak egzersizleri, tekniklerin aktarılmasında izlenilecek sırayı belirlemeyi ve bu aşamaları değerlendirmeyi amaçlamıştır. Tarama modeli ve betimsel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmanın örneklemini müzik öğretmenliği bölümlerinde ve güzel sanatlar lisesinde çalışan 17 keman eğitimcisi oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda; öğretilecek ilk tekniğin detache tekniği olduğu, staccato, martele, detache ve legato tekniğinin öğretimine ilk olarak La telinde başlanması gerektiği, martele için yayın uç bölümünün, detache için yayın orta bölümünün, legato tekniği için ise tam yay kullanılması gerektiği, spiccato tekniği için yayın ökçesi ile ağırlık merkezi arasındaki bölgenin, sautille için yayın ağırlık merkezinin, ricochet için yayın üst yarısının kullanılması gerektiği gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır.

4.2.4. Özlem Kırılıoğlu (2002)'na Ait "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Viyolonsel ve Keman Eğitiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Yöntemsel Analizi" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation The Methodice Analize of The Bow Techniques Using in The Violoncello and Violin Education in Anatolian High School of Fine Arts by Özlem Kırılıoğlu)

Kırılıoğlu (2002)'nin hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, Güzel Sanatlar Liselerine verilen viyolonsel ve keman eğitimindeki yay tekniklerinin öğrencilere kazandırılmasında uygulanan yöntem ve çalışmaları ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma betimsel olup tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya yedi Güzel Sanatlar Lisesi'nde görev yapan viyolonsel ve keman eğitimcileri katılmıştır.

Çalışmada; viyolonsel ve keman derslerin belirlenen hedeflere ulaşmak için ilk sırada öğretmenlerden görüp öğrenilen yöntemlerin kullanıldığı, çalgı-beden uyumunun öğrenciye kazandırılmasının keman ve viyolonsel fiziki olarak rahat kullanabilmek için önemli olduğu, yay kullanımının doğru kazandırılmaması nedeniyle kalitesiz ve yanlış ses üretiminin oluştuğu, kazandırılmaya çalışılan tekniklerde ilk sırada detache, ikinci sırada ise legato tekniğinin öne çıktığı gibi sonuçlar elde edilmiştir.

**4.2.5. Faruk Tamer (2002)'e Ait "Kemanda Yay Teknikleri"
Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation Bow
Technique in Violin by Faruk Tamer)**

Tamer (2002) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, kemanda yay tekniklerini yay tutuşundan başlayarak, düz yay çekme, ses çıkarma, ileri düzey yay çekme çeşitleri ve yay çekerken yaşanan özel sorunları belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada yöntem kısmına yer verilmemiştir. Araştırma sonuçlarına göre; kemanda temel olan becerilerden yay tutuşunun, fiziksel hareketlerin düz yay çekmenin önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Ses çıkarırken, hızlı yay çekmenin, yayın tele yaptığı basıncın, yayın tele temas ettiği yerin önemine değinilmiş; araştırmada yay çekme çeşitlerinin legato, detache, detache pote, portato/loure, detache lance, foulette, martele, basit martele, uzun tutan martele, çölle, spiccato, sautille, staccato, uçan staccato, uçan spiccato ve ricochet olarak belirlendiği görülmüştür. Yay çekerken yaşanan sorunların; yayın tele nasıl dokundurulacağı bilinmemesinden, yayın çekme yönünün ve yay çekme hızının olması gerektiğinin dışında değiştirilmesinden, flajole seslerin temiz çıkmamasının düzgün yay çekilmemesinden ve akor çalarken doğru seslerin verilmemesinin entonasyondan ve sol el basma şekliinden kaynaklandığı sonuçları ortaya çıkmıştır.

4.2.6. İlkay Göksel (2007)'e Ait "Keman Eğitiminde Kullanılan Barok Dönem Eserlerinin Yay Teknikleri Bakımından Analizleri" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation Analysis of works of baroque period used in education of violin in terms bow techniques by İlkay Göksel)

Göksel (2007)'in hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, Türkiye'deki Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında görev yapan keman eğitimcilerinin derslerinde kullandıkları barok dönem eserlerini tespit edilmesi ve tespit edilen bu eserlerin temel yay teknikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma betimsel olup nitel veriler kaynak tarama yoluyla, nicel veriler de anket yöntemiyle yüzde ve frekansları alınarak elde edilmiştir. Araştırmada keman eğitiminde kullanılan temel yay teknikleri legato, detache, martele, stacato, spiccato olmak üzere 5 başlık altında toplanmış, keman eğitiminde kullanılan eserlerin genel formları sonat, sonatin ve konçerto olarak tanımlanmış ve barok dönemin genel özellikleri verilmiştir. Araştırma için 9 üniversitede görev yapan 28 keman eğitimcisine ulaşılmıştır. Keman eğitimcilerine uygulanan anketler sonucunda eğitimciler; J.S. Bach'ın 3 konçertosu ve 1 solo keman için eserini, A. Corelli'nin 2 sonatını, G.F. Handel'in 4 sonatını, G.Ph. Telemenn'in 1 konçerto ve keman için 6 sonatin'i, F.M.Veracini'nin 1 sonatını, A. Vivaldi'nin 1 sonat ve 3 konçertosunu öğrencilerine dört yıllık eğitim süreçleri içerisinde çaldırıyor olduklarını belirtmişlerdir. Keman eğitimcilerinin öğrencilerine çaldırıyor olduklarını belirttikleri eserler, yay teknikleri açısından ölçü incelenmiştir.

4.2.7. Melih Günaydın (2009)'a Ait "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Okutulmakta Olan Keman Eğitimi Ders Kitaplarında Yer Alan Yay Tekniklerinin Öğrenciler Tarafından Kullanılabilirlik Durumunun İncelenmesi" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation Assessing Availability for Students Condition of String Techniques Included in Violin Course Books of Anatolian Fine Arts High Schools by Melih Günaydın)

Günaydın (2009) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde okutulmakta olan keman eğitimi ders kitaplarında yer alan yay tekniklerinin ve bu tekniklerin kullanılabilirlik durumlarının ne olduğunun belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada tarama ve anket yöntemleri uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, AGSL' de okutulmakta olan keman eğitimi ders kitaplarında legato, legato detaş, portato, markato, sforzato, martele, stakato ve sipikato yay tekniklerinin yer verildiği tespit edilmiştir. Araştırmada detaş, legato yay tekniklerinin en portato ve markato yay teknikleri dokuzuncu sınıfta, markato, sforzando, martele ve stakato yay teknikleri onuncu sınıfta, sipikato yay tekniği onikinci sınıfta, onbirinci sınıfta ise yeni yay tekniğine yer verilmediği belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler, keman tekniğini geliştirme, müzikal yoruma katkı sağlama, sesleri daha temiz elde etme, çalmada kolaylık sağlama, duruş ve tutuşu daha doğru gerçekleştirme boyutlarına değinerek kemanda yayı farklı tekniklerle kullanmanın önemli olduğunu vurgulamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre her sınıf düzeyinde en çok kullanılan yay teknikleri detaş, legato ve stakato yay teknikleridir.

Markato ve portato daha az kullanılmakta iken, sforzando ise hiç kullanılmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırmada ayrıca öğrencilere yay tekniklerinin terim anlamı sorulmuş ve öğrencilerin en fazla kullandığı yay tekniğinin detaş olmasına rağmen terim anlamı en az oranda doğru açıklanan yay tekniğinin yine detaş olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler tarafından en çok terim anlamı doğru bilinen yay tekniğinin legato ve stakato olduğu tespit edilmiştir. Markato ve sforzando yay tekniklerinin terim anlamı en az bilinen yay teknikleri olduğu belirtilmiştir. Araştırmada öğrencilere yay tekniklerinin simgesi sorulmuş, Legato, detaş, markato, sipikato, yay tekniklerinin simgesi daha çok adlandırılırken, Portato sforzato yay tekniklerinin simgelerinin daha az adlandırıldığı tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca öğrencilere yay teknikleri ile ilgili müzik kesitleri dinletilmiş ve öğrencilerden dinledikleri müziklerdeki yay tekniklerini tespit etmeleri istenmiştir. Araştırmada dört sınıftan tüm keman eğitimi öğrencileri, verilen müzik kesitlerinde kullanılması gereken yay tekniklerinden bazılarını isimlendiremediği halde isimlendiremedikleri yay tekniklerini belli oranlarda kullandıkları sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin stakato ve sipikato yay tekniğini birbirinden ayırt etmekte zorlandığı belirtilmiştir. Araştırma sonucunda keman eğitimi öğrencilerinin yay teknikleri hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı belirtilmiştir.

4.2.8. Cemil Kürşat Karadeniz (2011)'e Ait "Kemanda Sağ El Yay Tekniklerinin Kuramsal Analizi" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dessertation Analysis on Theoretical Violin Bow Techniques)

Karadeniz (2007)'in hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, kemanda kullanılan yay tekniklerine ilişkin kuramsal yöntemler, keman pedagoglarının görüşleri doğrultusunda karşılaştırmalı olarak ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel olup doküman inceleme yoluyla verilere ulaşılmış, ulaşılan veriler de betimsel

yöntemle analiz edilmiştir. Araştırmada, Galamian, Felsch, Auer, Stowell ve Uçan gibi keman pedagoglarının görüşlerinden faydalanılarak yay tekniklerinin farklı ve benzer yönlerinin belirlenerek, keman çalanların ve keman öğretmenlerin karşılaştığı güçlükleri yenmeleri için yöntemler sunulmuştur. Araştırmadan; kemanda ses üretmenin ilk koşulu olan doğru yay kullanma olduğu, genel hatlarıyla detache (detache), legato, martelo ve spiccato yay tekniklerinin uygulamada benzer ve farklı yönlerin olduğu sonuçları ortaya çıkmıştır. Yay tekniklerinden basit detache, aksanlı küçük detache, detache porte, portato (loure), sautille, detache lance, tokatlama (slap stroke), fouette nin tanıtıldığı, aksanlı martele, sürekli martele, staccato, jete lent, jete vite, uçan staccato, colle, ricochet, col legno gibi yay tekniklerinin özellikleri, uygulanış şekli, doğru ve yanlış kullanım şekillerinden örneklere yer verilmiştir.

4.2.9. Tanju Araboğlu (2011)'na Ait "Viyolonselde Yay Tutuş Tekniği ve Temel Yay Teknikleri: legato, detashe, staccato ve spiccato'nun İncelenmesi" Başlıklı Sanatta Yeterlik Tezi (Graduate Dissertation Cello Bow Hold Technique and Basic Bowing Techniques; The Analysis of Legato, Detashe, Staccato And Spiccato by Tanju Araboğlu)

Araboğlu (2011) hazırlamış olduğu sanatta yeterlik tezinde, farklı ekollerin oluşması nedeniyle farklı yay teknikleri ve bu teknikler arasındaki farklılıkları ortaya koymayı ve viyolonsel icrasını kolaylaştırıcı bilgileri sunmayı amaçlamıştır. Araştırmada, kaynak tarama yoluyla veriler elde edilmiştir. Araştırmada Fransız, Alman, Rus, Belçika, Macar viyolonsel ekolleri karşılaştırılmış ve ekoller arasındaki farklılıklar tespit edilmiştir. Viyolonselde temel yay tekniklerinden Legato, Detashe, Staccato ve Spiccato tekniklerinin doğru ifade edebilmesi için, farklı ekolleri tanımanın, bu ekollerin oluşturduğu yay tutuş teknikleri aralarındaki farklılıkların bilincinde olmanın gerekli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bir diğer sonuçta, diğer yay teknikleri başlığı altında Paganini yay tekniği incelenmiş ve bu yay tekniğinin kuvvetli ve zayıf zamanlara denk gelen aksanların yayın doğal hareketiyle tınlatılması sonucu yapıldığı vurgulanmıştır. Paganini yay tekniğinin çalınan esere farklı bir ses rengi ve dinamizm kazandırdığı belirtilmiştir. Araştırmada diğer yay teknikleri arasında; sul tasto, sul ponticello, col legno yer almıştır.

4.2.10. Aram Almzori (2017)'ye Ait "Keman Eğitimi Halk Ezgilerinde Yay Tekniklerinin Kullanımı (DHUOK Güzel Sanatlar Enstitüsü Örneği)" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation Teaching Bowing Techniques in Violin Training Using Traditional Folk Melodies (Duhok Institute of Fine Arts Exampel) by Aram Almzori)

Almzori (2017)'nin hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, Duhok Güzel Sanatlar Enstitüsü I. Sınıf öğrencilerinin keman derslerinde kullanabileceği ve önceden belirlenmiş olan yay tekniklerine göre oluşturulan halk ezgilerinden oluşan bir repertuar/metot/etütlerin oluşturulmasını amaçlamıştır. Araştırma betimsel araştırma modelindedir. Türkiye'deki keman eğitimi veren toplam 8 kişi veri toplama grubunu oluşturmaktadır. Seçilen halk ezgileri ve halaylar, Duhok şehrinde halkın bildiği ve en yaygın olan ezgiler arasından ve keman eğitimi içinde öğrencilerin yay tekniklerini kendi geleneksel müzik türlerini kullanarak öğrenmenin oluşmasına katkı sağlayacağı düşünülmüş ve seçilmiştir. Seçilen halk ezgileri, teknik açıdan ve uygulama açısından ele alınarak düzenlenmiştir. Halk ezgilerinin bir kısmı beyat makamı, bir kısmı

hicaz makamıdır. Araştırmada, Xezalé halk ezgisinin öğrenciye kazandırılması gereken detaché tekniği açısından büyük ölçüde uygun olduğu (%62.5) aynı ezginin yazılan parmak numaraları yerinde kullanılabilirliği açısından büyük ölçüde uygun olduğu (%50.0), Bagiye halk ezgisi öğrenciye kazandırılması gereken detaché tekniği açısından büyük ölçüde uygun olduğu (%62.5), aynı ezgi için yazılan parmak numaralarının yerinde kullanılabilirliği açısından büyük ölçüde uygun olduğu (%50.0) sonuçlarına varılmıştır.

Halk müziği eserlerinin seslendirilişinde, yaşanan problemlerin giderilmesinde ve hangi kültür olursa olsun o kültüre ait ezgilerin taşıdığı ve üstlendiği karakteristik özelliklerin yansıtılabilmesinde kullanılan çalgı farkı gözetilmeksizin sol el parmak numaralarının karakteri yansıtıcı bir şekilde uygun olarak seçilmesi, yay çeşitlemelerinin, vibrato, grupetto, mordan ve tril gibi süsleme ve tekniklerin halk müziğinin özelliklerine göre ve yerinde kullanılmasının gerektiği düşünülmektedir. Duhok yöresi halk ezgilerinden ve halaylarından seçilen bu ezgilerin keman eğitiminde kullanılmasında kemanın temel yay tekniklerinden yararlanılabileceği, öğrencilerin müzikal ve teknik becerilerinin bu halk ezgileri yoluyla arttırılabileceği, keman eğitimi/öğretimi süresince kullanılacak olan bu ezgilerin öğrencinin kendi müzik kültürünü yakından tanıyarak kalıcı etkiler bırakmasına olanak tanıyabileceği, evrensel keman eğitimi yay tekniklerine göre düzenlenmiş olan bu halk ezgileri sayesinde öğrencilerin çalgılarına olan ilgi ve sevgilerinin artabileceği ve öğrencilerin deşifre yeteneklerinin artarak günlük yaşam içinde kendi çalgısıyla herhangi bir türküyü keman ile seslendirebilecekleri sonucuna varılmıştır.

4.2.11. Hüseyin Emre Güçlü (2017)'ye Ait "Viyolonsel Eğitiminde En Sık Kullanılan Yay Teknikleri, Bu Tekniklerin Öğretilmesinde Kullanılan Metotlar ve Öğretim Yöntemlerinin Uzman Görüşleri Doğrultusunda Belirlenmesi" Başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Graduate Dissertation The Most Used Bow Techniques While Teaching Cello, The Methods to Teach These Techniques and The Determination of These Methods by Professionals by Hüseyin Emre Güçlü)

Güçlü (2017)'nün hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Türkiye'deki bireysel çalgı dersinde viyolonsel eğitimi veren Güzel Sanatlar Liseleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarını, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri, Devlet Konservatuarı Müzik Bölümlerinde viyolonsel eğitimcilerinin yay tekniklerinin öğretiminde izledikleri ilk beş sıradaki yay tekniklerini, bu tekniklerin öğretiminde kullandıkları ilk beş sıradaki başlangıç metotları ve yay tekniklerinin öğretiminde en sık kullandıkları öğretim yaklaşımlarını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmaya 15 üniversite düzeyinde viyolonsel eğitimi veren viyolonsel eğitimcisi ve kadrolu olarak Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan viyolonsel dersinden sorumlu 10 öğretmen katılmıştır. Araştırma betimsel olup tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Viyolonsel eğitimcilerinin yay tekniklerinin öğretirken izlediği sıralama detaşe, lagato, stakato, spikato martele olduğu tespit edilmiştir. Bu yay tekniklerin öğretiminde ise kullandıkları metotlar sırası ile L.R.Feuillard, F.Doutzauer, S.Lee, J.Werner ve O.Sevcik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Viyolonsel eğitimcilerinin genelinde bu yay tekniklerinin öğretiminde tercih ettikleri öğretim yaklaşımlarının ise birinci sırada, gösterip-yaptırma, ikinci sırada, anlatım, üçüncü sırada, soru-cevap, dördüncü sırada, sunuş, beşinci sırada, uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (RESULT AND RECOMENDATIONS)

Bu çalışmada yaylı çalgılardaki yay teknikleri üzerine yapılan lisans üstü tezlerin betimsel analizleri, tezlerin yılına, amacına, yöntemine ve araştırma sonuçlarına göre yapılmıştır. YÖK tez tarama kataloğu incelendiğinde 1998-2017 yılları arasında yaylı çalgılarda yay teknikleri üzerine yapılmış olan toplam 12 adet lisans üstü teze rastlanmıştır. Bu tezlerden iki tanesi sanatta yeterlik tezi olup, on tanesi yüksek lisans tezidir. Yay teknikleri üzerine yapılan tezlerde doktora tezine rastlanılmamıştır. Yapılan tezlerden 9 tanesi keman, 2 tanesi viyolonsel, 1 tanesi de hem keman hem de viyolonseldeki yay tekniklerine yönelik olarak hazırlanmıştır. Kontrabas ve viyola üzerine yay tekniklerine yönelik bir lisans üstü teze rastlanılmamıştır. Keman ve viyoladaki teknik benzerlikten dolayı viyola üzerine konu ile ilgili lisans üstü çalışmaların olmaması kabul edilebilirken, kontrabasda Alman ve Fransız ekollerinde yay tutuşlarının tamamen birbirinden farklı olması sebebi ile yay teknikleri üzerine lisans üstü çalışma olmaması düşündürücüdür. Müzik öğretmenliği bilim dalı, eğitim bilimleri enstitüsünde yapılmış olan lisans üstü tezlerin, güzel sanatlar liselerinde ve müzik eğitimi anabilim dallarında yürütülen keman eğitimi programlarına yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmalarda daha çok, detache, legato, martele, markato, spiccato gibi temel yay tekniklerinin kullanılma durumu ve bu yay tekniklerinin öğretilmesinde kullanılan yöntemler incelenmiştir (Almzori, 2017; Güçlü, 2017; Karadeniz, 2011; Günay, 2009; Göksel, 2007; Kırlioğlu, 2002; Öğüt, 2001).

Yapılan tezlerden iki tanesinde ise yay tekniklerinin farklı ekollere göre nasıl uygulandığı ve ileri düzey yay tekniklerinin uygulamaları hakkında bilgi verilmiştir. Bu çalışmaların konservatuarda yapılması sebebi ile daha çok ileri seviyede yorumlamada yay tekniklerinin kullanımına yönelik olduğu sonucuna varılmıştır (Araboğlu, 2011; Tamer, 2002). Yay teknikleri üzerine yapılmış lisansüstü tezler içerisinde Kurtaslan (2001)'ın tezinde çağdaş Türk bestecilerinin keman konçertolarındaki yay tekniklerine yer vermesi sebebi ile daha özel bir alanda inceleme yaptığı söylenebilir. Araştırma kapsamında görüldüğü üzere yay tekniklerini konu alan lisansüstü tezler sadece yüksek lisans tezleri ve sanatta yeterlik tezlerinden oluşmakta olup doktora düzeyinde herhangi bir çalışma henüz yapılmamıştır. Dolayısıyla yay tekniklerinin yaylı çalgıda ağırlıklı önemi, yapılacak yeni birçok lisansüstü çalışmada konu edinilebilir. Yay kullanımı, her teknik için çok farklı önerileri taşıyabilen, özgün bir konudur. Dolayısıyla yay tekniklerinin ekoller arasında incelenmesi, müzik dönemleri ve müzik stilleri gibi özel uygulama alanlarında nasıl ele alındığı gibi birçok araştırma konusu önerilebilir.

Araştırmalara bakıldığında ağırlıklı olarak betimsel çalışmaların yapıldığı görülebilir. Ancak müzik performansı doğası gereği bir uygulama alanıdır. Dolayısıyla araştırmacıların yay ile ilgili çeşitli tekniklerin denenerek değerlendirildiği deneysel metotları ele alarak, ampirik araştırmalar yapmaları da bilgi üretiminde uluslararası yönüyle zenginlik üretecektir. Yay tekniklerini konu alan araştırmalarda metodoloji olarak deneysel çalışmaların uygulanması da önerilebilir. Müzik performansçısı yetiştiren kurumlar olarak konservatuvarlara bakıldığında yay teknikleri ile ilgili yapılmış lisans üstü çalışmaların az olduğu görülmektedir. Özellikle konservatuarda lisansüstü çalışmalarda araştırmacıların yay tekniklerini konu alan çalışmalar yapmaları önerilebilir. Yayın, yaylı çalgılarda öncelikli olarak müzik yapmakla görevli en önemli bileşen olduğu ilkesi akılda tutulduğunda, müzikal

sonucun ortaya çıkması için cümleleme, gürlük ve ton üretimi gibi konularda da araştırmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Afacan, Ş. ve Çilden, Ş., (2017). Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Keman Öğrencilerinin Temel Yay Tekniklerine İlişkin Kazanımlarının İncelenmesi, *Researcher: Social Science Studies*, 5(10), 370-382.
2. Akın, N., (2016). Türkiye’de Keman Eğitimi Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Konu ve Türleri Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
3. Akpınar, M., (2014). Kemanda Martele Yay Tekniğinin Öğretilmesinde Türk Halk Ezgilerinin Kullanılması, *Journal of World of Turks*, 6(3):91-98.
4. Altinel, Ö., (2006). AGSL’de Kullanılan Başlangıç Keman Eğitimi Metotlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
5. Arıca, E., (2017). Türkiye’de Keman Pedagojisi Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32(2):327-342.
6. Asıltürk, O., (2009). Türkiye’de Başlangıç Bağlama Eğitimi İçin Hazırlanmış Metotların İçerik Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
7. Çeşit, C., (2015). Türkiye’de Viyola Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi, *International Journal of Social Science*, 38:445-462.
8. Çuhadar, C.H., (2009). Kemanda Yay Çalma Teknikleri, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(1):121-132.
9. Dalkıran, E., (2006). Keman Eğitiminin Başlangıç Aşamasında Detache ve Legato Yay Tekniklerinin Keman Öğrencilerine Aktarımı, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26(1):125-142.
10. Dalkıran, Ö., (2001). Keman Eğitiminde Yay Teknikleri ve Bu Tekniklerin Keman Öğrencilerine Aktarımı, Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
11. Demirbatır, E., (2001). Yaylı Çalgılar Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tez Bibliyografyası. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1):143-150.
12. Ece, A.S., Dönmez, E.C. ve Kınıklı, B.B., (2013). Ulusal ve Uluslararası Alanda Kullanılan Başlangıç Viyola Metot Kitaplarının İncelenmesi, *Jasss International Journal of Social Science*, 6(5):937-959.
13. Ece, A.S. ve Çeşit, C., (2011). Türkiye’de Lisansüstü Düzeyde Yapılan Disiplinler Arası Müzik Araştırmaları ve Sonuçları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(17):99-617.
14. Eğilmez, Ö., (1998). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Hazırlık Sınıfı Keman Eğitiminde Uygulanan Temel Yay Teknikleri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
15. Gençel, A.Ö., (2009). Ülkemizde Flüt ve Flüt Eğitimi Alanlarında Yapılan Lisansüstü Tezler, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1):341-352.
16. Güçlü, H.E., (2017). Viyolonsel Eğitiminde En Sık Kullanılan yay teknikleri, Bu Tekniklerin Öğretilmesinde Kullanılan Metotlar ve Öğretim Yöntemlerinin Uzman Görüşleri Doğrultusunda Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

17. Gün, E., Konak, A. ve Duru, G.E., (2016). Okul Öncesi Sanat Eğitimi Alanında Yapılmış Tez Çalışmalarının İncelenmesi, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 37:267-280.
18. Günaydın, M., (2009). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Okutulmakta Olan Keman Eğitimi Ders Kitaplarında Yer Alan Yay Tekniklerinin Öğrenciler Tarafından Kullanılabilirlik Durumunun İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
19. Karalar, E., (2005). Başlangıç Düzeyinde Keman Eğitiminde Kullanılan Metotların İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
20. Kararoğlu, C.F., (2009). Profesyonel Keman Eğitiminde Başlangıç Seviyesindeki Metotlar İle Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
21. Kurtaslan, Z., (2001). Çağdaş Türk Bestecilerinin Keman Konçertolarındaki Yay Teknikleri Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
22. Kılıç, T.I., (2017). Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Olarak Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2010-2017 örneği), Eurasian Academy of Sciences, 194-204.
23. Nart, S., (2017). 2000-2016 Yılları Arasında Türkiye’de Yazılmış “Ses Eğitimi” Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 6(4):231-243.
24. Oğuz, T. ve Kaya, Ö.M.E., (2017). Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimine Yönelik Araştırmaların İncelenmesi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(1):1-13.
25. Orhan, Y.Ş. ve Tunce, B.E., (2014). Türkiye’de Oda Müziği Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri, CIU Cyprus International University, Folklor/edebiyat, 20(80):207-219.
26. Öğüt, E., (2001). Keman Eğitiminde Yay Teknikleri ve Bu Tekniklerin Keman Öğrencilerine Aktarımı, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
27. Ömür, Ö. ve Gültek, B., (2011). Türkiye’de 2000-2010 Yılları Arasında Piyano Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Analizi, e-Journal of New World Sciences Academy (NWSA), 6(4):463-471.
28. Öztöpalan, R. ve İşgörür, Ü., (2010). Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde Viyolonsel Öğretiminin İlk Yılında Önerilen Yay Teknikleri ve Bu Tekniklerin Program Taslaşına Yansıması, Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi. 1(1):54-66.
29. Öztutgan, Z., (2016). Türkiye’de Gitar Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Analizi ve Değerlendirilmesi, YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1):684-708.
30. Öztürk, F.G. ve Özay, S., (2008). Keman ve Viyola Eğitiminde Kullanılan Mazas “Special Etudes Op.36” Metodu’nun Sağ ve Sol El Teknikleri Yönünden İncelenmesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3:57-74.
31. Sakar, M.H., (1997). Viyolonsel Başlarken Çalgı Tekniği İçin Gerekli Olan Temel Metotların Dökümü ve Bunların Analizi, Yüksek Lisans Tezi, 9 Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
32. Sever, G., (2017). Kemanda Detaş Yay Tekniği İçin Öğrenme-Öğretme Modeli Geliştirilmesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32(3):630-642.
33. Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G., (2014). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Ankara.
34. Tebiş, C. ve Okay, H.H., (2013). Türkiye’de Müzik Sanatı ve Eğitiminde Keman ve Viyola Konulu Lisansüstü Tezlerin Konu ve

-
- Yöntem Olarak İncelenmesi, International Journal Of New Trends In Arts, Sports & Science Education. 2(2):11-20.
35. Toptaş, B., (2013). Türkiye’de Pişano Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar, International Journal of Social Science, 6(3), 715-728.
 36. Varış, Y.A., (2012). Türkiye’de Viyola Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Analizi, The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS), 5(8):1247-1260.
 37. Yapalı, Y., (2015). Ülkemizde Flüt ve Flüt Eğitimi Alanlarında Yapılan Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
 38. Yastıman, O., (1997). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Pişano Eğitimi Kullarılan Başlangıç Metotlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, 9 Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
 39. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınevi, Ankara.
 40. Yıldırım, O.Ş. ve Tunca, E.B., (2014). Türkiye’de Oda Müziği Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri, Folklor/Edebiyat, 20(80):207-219.